

Volksche Oorlogsliederen

(met voorwoord)
2^e Bundeltje

Verzameld door
LEON DEFRAEYE
DEERLIJK

Volksche Oorlogsliederen

(met voorwoord)
2^e Bundeltje

Verzameld door
LEON DEFRAEYE
DEERLIJK

Volksche Oorlogsliedereren

(met voorwoord)
2° Bundeltje

Verzameld door
LEON DEFRAEYE
DEERLIJK

VOORWOORD

VAN EERSTE BUNDELTJE.

Bij het aanbreken der vijandelijkheden in 1914 hadden van meetaf dichters en schrijvers nieuwe motieven en uit hunne pen vloeiden dan ook vaderland-sche rijmen en gezangen, kreten van verontwaardiging en verzet, lof over heldenmoed, enz...

Naar gelang den oorlogsduur veranderden ook de schrijftranten en de liedekens van oorlogsophemeling werden liederen van snakken naar vrede, medelijden met de rampzaligen, enz...

En aldus zijn talrijke oorlogsliedjes verschenen op losse blaadjes gedrukt, anderen enkel geschreven in schrijfboeken.

Want het is de man van de straat, de volksjongen of de dorpspoëet, die het meest gedicht en gerijmd heeft, immers het werk lag stil, men had veel tijd om te denken en in vreugd of verdriet gaf het volk steeds uiting aan zijn gemoed door het maken van oorlogsliedjes, die tijdens de vier gruwelijke jaren en enkelen tijd daarna zoozeer in den volksmond in voege waren.

In de krijgskampen, aan het front, in de hospitalen, in de gevangenenlagers, gedurende den bezettingstijd ontstond die talrijke en zoo verschillende oorlogsrilmelij.

Iedere streek heeft de hare en die liedjes werden gezongen op gekende en populaire aria's.

Zij hebben niet de minste kunstwaarde... ze werden gemaakt onder den drang der omstandigheden, hetzij in de gevechtlinie, in de kampen van Duitschland of onder de bezetting. Ze werden gezongen om de eentonigheid te dooden, het heimwee te stillen of om den geestdrift aan te wakkeren.

Soldaten, die over een goede stem beschikten, zongen achter het front in stampvolle herbergen of in volgepropte barakken.

Tijdens de lange winteravonden vergaderden de menschen in hoeve en huis om oorlogsliedjes te hooren zingen.

Ook onder de zivielarbeiders ontstonden reeksen liederen, die hunne ontvoering beschreven, hun gedwongen arbeid, hun ontvluchtelingen en mishandelingen, die zij doorstaan moesten.

Onder de leuke liedjes vermelden wij deze over Loopersmaandag, toen die algemeene paniek een groot gedeelte der mannelijke bevolking op de vlucht dreef.

Andere vertellen over eene hongerige bevolking, die bij de boeren plunderen ging. Ook de komiteit-winkels der volksvoeding, de lichtzinnige vrouwen en meisjes, de woekeraars, de smokkelaars, de Kommandanturen, enz., hadden het te verduren in de rijmelarij.

Tijdens deze vier oorlogsjaren heeft het gansche volk gezongen... hier en aan den IJzer... in Duitschland en in Sedan... en deze vele liedjes door het volk gemaakt kunnen den folklorist en den oorlogsgechiedschrijver van zeer groot nut wezen.

Ten einde deze op te rakelen hebben wij ter gelegenheid van het 11 Novemberfeest van 1937 volgenden oproep gedaan op onze aanplakbrieven.

« Ten einde de oorlogsliederden, zoowel soldatenliedjes, liederden over het zivielarbeidersleven, als over de andere oorlogstoestanden, te verzamelen ten bate van de folklore wordt een prijskamp uitgeschreven. Er berusten in schrijfboeken nog menige oorlogsliederden, die het bewaren waard zijn. De liefhebbers gelieven hun tekst in te zenden en het lied te zingen tijdens deze 11 Novemberviering. »

Niet dat die liedjes, die geen kunstgehalte bezitten, nog moeten gezongen worden, neen, wij hebben te schoone Vlaamsche liederden die de Fransche flauwe prullen en andere moeten verdringen en vervangen... maar de dag van 11 November is het gepaste oogenblik om het volk te laten zingen en de oorlogsliederden aan te teekenen en te verzamelen.

Immers dan is ledereen in blijde stemming, dan worden de oude herinneringen in 't geheugen geroepen, dan treedt men na dien dag versterkt weer op ter verovering van den vrede.

Ziedaar dus nog een arbeidsveld voor de ijverige folkloristen.

Wie volgt dit voorbeeld na ?... Het is hoog tijd, anders gaan die oorlogsliederden verloren en worden vergeten.

Deerlijk, 1938.

Leon DEFRAEYE.

or

VOORWOORD

VAN 'T TWEEDE BUNDELTJE

Hiermede verspreiden wij een tweede bundeltje « Volksche Oorlogsliederden », de eerste uitgave kende algemeene belangstelling.

Het is niet onze bedoeling deze liederen te verspreiden om ze weer te doen zingen, oh! neen, immers zij zijn meestal onkruid tusschen de vruchten maar zooals de wetenschapswereld (herboristen) ook het onkruid verzamelt om het te ontleden, zoo ook moeten die straatliederen opgeteekend, juist gelijk men oude volksspreuken en -gezegden zant, oude vertelsels, santjes, vaantjes en alle andere volksproductie opspoort.

De oorlogsliederden handelen over een bepaald tijdperk, zij geven de gedachten weer van den man der straat, zij leeren ons toestanden kennen, weliswaar in onbeholpen taal, edoch gemeend en echt.

Wij zijn overtuigd nuttig werk te verrichten met de publicatie dezer liederden en wij doen dan ook een dringenden oproep tot medewerking.

Dankbaar worden de teksten aanvaard om bij gelegenheid in een derde bundel gedrukt te worden. Er moeten er zekerlijk nog honderden zijn die ergens in een schrijfboek opgeteekend staan en die misschien bij gelegenheid nog gezongen worden.

Hier zeggen wij een woord van rechtzinnigen dank aan de bereidwillige toezenders van oorlogsliederden die wij ontvingen na onze eerste uitgave verspreid te hebben.

In deze mobilisatieperiode worden ook al mobilisatieliedjes gedicht en gezongen... waarom zouden wij ook deze liederden niet bewaren voor de folklore ?

Zij geven ons het typische van een beroerden tijd, zij schetsen ons de huidige toestanden en zijn zij tranerig, kluchtig of spottend, zij zijn voortbrengselen van menschen die dezen tijd beleven. Daarom ook deze volkskunst - hoe banaal ook - moet bewaard.

In nr. 1-2 van Oost-Vlaamsche Zanten, jaargang 1935 lezen wij over volgend werk een waardeerende bespreking.

HET STRAATLIED : nieuwe bundel schoone historie-liefde-en onbollige liederden, door D. Wouters en Dr. J. Moorman. Uitgevers-Mij, 1934. Amsterdam.

« Reeds drie bundels zijn verschenen. Het is verblijdend dat er onder de intellectueelen een publiek gevonden wordt, dat plezier heeft aan het lezen van die poezie van de straat, want het bewijst dat genot van hoogstaande literatuur niet noodzakelijk het genot aan het volksche bij de intellectueelen hoeft te bederven. Integendeel, indien het besef doordringt dat ook de hoogere kunst haar voedingsbodem of haar neerslag in de volksche kunst heeft, dan kan dit slechts louterend op den kunstmaak inwerken. »

Laat ons dus de oorlogsliederen, de mobilisatieliedjes verzamelen... onze schrijvers en romanciers zullen ze kunnen gebruiken om hun werk te illustreeren en er een lokaal kleur aan te geven.

In « De Witte » van Ernest Claes staat de held van 't boek op de St Jansmarkt van Averbode te luisteren naar het lied « Het Edel Kind van Napoleon. »

In Oost-Vlaamsche Zanten, nr 1-2, jaargang 1938 vinden wij eene bijdrage « Beschouwingen over Napoleon in de Gentsche Folklore » door Dr. H. Nowé.

De figuur van den Grooten Keizer heeft liederen doen ontstaan bij de vleet, ook spot- en schimpliederen.

De oorlog van 1914-1918 heeft talrijke liederen onder het volk verspreid en ook deze mobilisatietijd doet soldaat en volksmensch dichten en zingen.

Het volk kent liedjes die nergens gedrukt staan kinderen leerden ze van vader of moeder, van kameraadjes... ze werden in een schrijfboek opgetekend, door anderen soms afgeschreven en aldus verspreid. Men krijgt ze soms te hooren tijdens een kermisavond op staminee, op een trouwfeest of op een zinging.

Zinging ! ?

Ja, in de herberg « De Kruisweg » te Nieuwenhove (Waregem) bestond sinds meer dan veertig jaren het gebruik op den eersten Zondag na Allerheiligen eene zinging te geven, dit is een prijskamp in het zingen.

Voor deze omstandigheid werden 100 fr. prijzen uitgelooft en een commissie van een drietal juryleden deed uitspraak.

En of er daar volk was in die herberg !

Daar waren liefhebbers en liefhebsters uit de omringende gemeenten, daar waren toehoorders van ver en bij. Kaarten van bekendmaking werden rondgestuurd, de deelname was kosteloos en de liederen mochten niet zedenkwetsend zijn.

Wie het minst punten behaalde kwam in aanmerking voor de prijzen.

De juryleden, menschen die in hun jeugd goed konden zingen, pointeerden afzonderlijk op een boek-

je : aarzelen was 1 punt, valsch zingen, een woord herhalen enz. was een zwart streepje, de minste fout dus was een slecht punt. Na den prijskamp werd het totaal der punten gemaakt en daar wij meermalen dergelijke zingen hebben bijgewoond, moeten wij getuigen dat die eenvoudige juryleden, in deze volkskunstprestaties, met kennis en met opmerkingsgave hun taak volbrachten.

Sinds 1937 is dit gebruik te Nieuwenhove (Waregem) vervallen... maar wij halen dit hier aan omdat het eene gelegenheid is en nog zoude zijn om die ongekende volksliederen te hooren en te verzamelen. Het is immers waar dat die oude liedekens soms groote volksche levenswijsheid bevatten en ons een kijk geven over lang vervlogen tijden en gebruiken.

Aldus hebben wij door eene zinging, ter gelegenheid van een 11 Novemberviering onze volksche oorslieders ten grooten deele verzameld.

Een vervallen gebruik kan weer in voege gebracht worden en zeer gaarne gaat ons Vlaamsche volk naar prijskampen. Des Zondags richten de herbergiers prijskampen in voor het kaartspel, hanengekraai, vinkenspel, bolling, rookers, duivenspel, enz.

Laat ons aldus die liederen zanten zonder nochtans te verwaarloozen het volk onze mooie liederen uit onzen vlaamschen liederenschat ten gehoor te geven.

Geestdriftig steunen wij den lofwaardigen veldtocht dien het Vlaamsch Nationaal Zangverbond met tal van hoogstaande koormaatschappijen onderneemt om onze vlaamsche, eigen nationale juweelkens te doen zingen onder het volk.

Maar anderzijds zullen wij ook eens luisteren naar een draaiorgelke waarmede een bedelaar of venter aan de deur komt spelen en een oud, oud airke afrolt.

Onze jeugd moet zingen... op school en thuis.

Onze toeristen moeten zingend stappen langs de baan.

Tijdens onze volksvergaderingen en studiekriegen klinkt het goede vlaamsche lied.

... En ook onze soldaten moeten zingen... en aldus zal ons volk, dank zij het kultureele werk van een Vlaamsch Nationaal Zangverbond, veredelen door het vrije, vlaamsche Lied.

Van vele liederen in dit bundeltje zijn de aria's ons niet bekend, zij hebben doorgaans geen eigen melodij maar zij gebruikten de wijsjes van de toenmalige in omloop-zijnde « derniers cris. »

Op het einde van deze brochure geven wij nochtans een drietal liederen waaronder twee met eigen tonen van heer René Vandekerckhove uit Deerlijk en een met bewoording op « Hemelhuis » deze zullen zekerlijk ontroeren en gaarne publiceeren wij ze hier als batig slot.

BOEKBESPREKING.

Volksche Oorlogsliederen door Leon Defraeye.

Eerste bundeltje, 1938.

Zonneweelde. Nr. 12 December 1938 Kortrijk.

Leon Defraeye, die in het Kortrijksche als folklorist zeer hoog staat aangeschreven en die o. m. reeds tal van werkjes liet verschijnen betreffende Deerlijk in den oorlogstijd, heeft een prijzenswaardig initiatief uitgewerkt met volksliederen, in verband met den Wereldoorlog 1914-1918, te verzamelen en uit te geven.

Onnoodig te zeggen, dat niet de literaire waarde van deze liederen - want van literaire waarde kan hier geen sprake zijn - hem tot verzamelen heeft aangezet, maar dat hij zich hierbij uitsluitend door documentaire- en folkloristische betrachtingen heeft laten leiden. Deze liederen, hoe gebrekkig ook van vorm en hoe banaal veelal van inhoud, kunnen onbetwistbaar de gedrukte atmosfeer, waarin zoowel soldaten als de burgerlijke bevolking leefden, en de schrijnende oorlogsneurose, waaronder eenieder gebukt ging, treffend releveeren.

Het loont daarom stellig de moeite ze te verzamelen en wij gaan met Leon Defraeye accoord, waar hij zegt, dat het hoog tijd wordt, de oorlogsliederen op te teekenen op het gevaar, dat ze anders zouden vergeten worden en verloren gaan.

De verzamelaar verdient allen lof voor zijn baanbrekend initiatief.

F. D. V.

Weekblad « De Vlaamsche Oudstrijder ». Brussel.

Voor ons ligt zijn « Volksche Oorlogsliederen ». De naam zegt alles. In deze 24 lange, smalle bladzijden zijn oorlogsliederen te hooi en te gras bijeengebracht. Zij hebben maar één eigenschap gemeen : ze werden uit den mond van het volk opgeteekend. Dat is hun betekenis. Dat is hun waarde. Men zoekte naar geen literaire waarde, men zoekte zelfs niet naar een logische uitwerking van een onderwerp. De « Volksche Oorlogsliederen » ontstonden in de kringen der oudstrijders, in die der opgeëischten. Ze zijn rijmelarijen, die zelf op zoek gingen naar een melodie.

Het boekje van Defraeye is een dokument en hoeft als zoodanig aanzien te worden. Wanneer de studie van de folklore en de « heemkunde » ook in Vlaanderen een nationale betekenis zullen hebben, wordt het verzamelwerk van Leon Defraeye eerst recht op prijs gesteld.

Boekengids. Cuylitsstraat 27 Antwerpen. 81-6-39.

Zonder de minste kunstwaarde zijn deze volksliederen gegroeid uit oorlogsellende en begeerte naar vrede. Nuttige dokumentatie voor folkloristen.

A. B.

Het Laatste Nieuws. Brussel.

Onder den titel « Volksche Oorlogsliederden » heeft de h. Leon Defraeye, uit Deerlijk lid van V.O.S. een aantal ingezamelde oorlogsliederden uitgegeven.

Zooals hij in zijn voorwoord aanstipt, hebben deze liederden geen kunstwaarde. Zij ontstonden bij het volk onder den drang van de omstandigheden; er zijn er kluchtige en hekelende en ook een aantal waarin al het leed door den overweldigder aan het land berokkend, in scherpe bewoordingen aangeklaagd wordt. Schrijver heeft met zijne uitgave willen beletten dat de oorlogsliederden, die een historische en folkloristische beteekenis hebben, zouden verloren gaan.

Het Woensdagblad. Brugge. 15-2-1939.

Zelfs gedurende den oorlog was de romantische en rethorikaansche geest in Vlaanderen niet dood, ver van daar; de menschen uitten hun bekommernissen, verwachtingen en verzuchtingen in allerhande verzenbakkerij en rijmelarij op gekende vooizen of uitde-lucht-gegrepen zaagdeuntjes.

Als tastbaar bewijs daarvan deze bonte verzameling volksche oorlogsliederden, bezorgd door den ijverigen folklorist en geschiedvorschcr L. Defraeye, gemeenteraadslid te Deerlijk.

Dit werkje bevat natuurlijk van alles, rijp en groen melodramatisch en op-flesschen-getrokkene; documentaire waarde hebben zij evenveel over het algemeen wel, zij geven trouwens een aanschouwelijk beeld van den gemoedstoestand uit deze schrikwekkende, benepen tijdspanne.

Oprecht, het ware jammer geweest waren deze liederden met den tijd verloren geraakt, het is goed, dat ze iemand opteekende en te boek stelde; daarom begroeten wij dit onooglijk-schijnende boekje met veel sympathie.

M. V. C.

La Chronique Religieuse. Ledeberg. Oct. 1939.

Kunstwaarde moet er in deze liederden niet gezocht worden, maar voor deze welke den oorlog en de verschrikkingen ervan aan het front of onder de bezetting beleefd hebben zullen deze volksliederden iets zeggen, want men zal er de uiting voor de oorlogsellenden en de roep naar de vrede in vinden.

G. D. C.

Land van Dendermonde. 6-8-1939.

In vreugd en verdriet gaf het volk steeds uiting aan zijn gemoed, ook tijdens den oorlog. Ze hebben geen kunstwaarde, doch ze dienen verzameld te worden omdat ze den folklorist en den oorlogsgeschiedschrijver van zeer groot nut kunnen wezen. Wie helpt er aan mee ?

Averbode's Weekblad. 10-8-1939.

Deze liederen werden tijdens den oorlog gedicht. Veel kunstgehalte is er niet in te vinden. Ze willen de herinneringen uit de droeve oorlogsjaren 1914-1918 opteekenen en bewaren. Voor liefhebbers zijn er nochtans ontroerende gedachten in te vinden.

I. For

Prof. Dr. R. Apers Gent : 9-1-1940.

Voorwaar echt baanbrekerswerk op folkloristisch gebied !

1

DE KNUL

Staplied voor de parademarsch.

Wijze : DE KOEKOEK of BOERKE NAAS.

Wie brak zijn woord en schond zijn eed ? De Knul !
 Wie stak ons land in maatloos leed ? De Knul !
 Wie ging te werk als echt barbaar,
 Als valschaard en als moordenaar ? De Knul, enz !

Wie hield hier huis als dwingeland ? De Knul !
 Wie vond zijn lust in moord en brand ? De Knul !
 Wie heeft gespot met God en Recht ?
 Een slavenjuk ons op gelegd ? De Knul, enz !

Wie stool ons geld, ons bed, ons brood ?
 En loech ons uit in onzen nood ?
 Wie kwam naar hier om vetten buit
 En ging van hier als mag're puid ?

Wie dwong er duizenden, o schand !
 Te werken tegen eigen land ?
 Wie beulde laf met vrouw en kind
 En liep met 't ijzeren kruis gepint ?

Wie wentelde, als de zwijns, in 't slijk ?
 Wie gaf van elke laagheid blijk ?
 Wie was een held in slemperij,
 En zwol daarbij van hoovaardij ?

Wie handelde onbeschoft en bot ?
 En hield met weerloos volk den zot ?
 Maar, voor een blinkersknoop, wie stond
 Te beven als ne waterhond ?

Wie brieschte lijk een helle spook ?
 Wie was een echte luizepook ?
 Wie deed, nu al vier jaren lang,
 Ons herte keeren van den stank ?

Wie vond zijn welverdiende straf ?
 Wie dolf hier zelf zijn eigen graf ?
 Wie stelde klein en groot de wet
 En kreeg in 't Yzerslijk zijn vet ?

Wie schreeuwde hoogmoedig « Gloria » ?
 Wie kraaide alom « Victoria » ? ?
 Wie kruipt en roept om gratie thans,
 Beroofd van kroon en lauwerkrans ?

Wie ligt nu plat als eene luis ?
 Wie trekt in slunsen nu naar huis ?
 Wie kwam naar hier als rijke man
 En druipt nu af als arme Jan ?

STRIJDLIED

Brussel, 21 Juli 1918.

Aria : 't Vlaamsche Bier.

I

Onverwachts al langs de boorden
 Van de Maas die hen bekoorden
 Kwamen Duitschers met geweld. (bis)
 Men zou België ertoe nopen
 't Volk zijn vrijheid te verkoopen.
 Doch die lafheid kent geen belg !
 Vorst noch burger in ons land
 Stellen eer voor goud te pand,
 't Zij hij waal of vlaming heet
 Nooit verbreekt een belg den eed !

II

't Werd te Luik algauw bewezen
 Dat een belg geen Duitsch moet vreezen
 Ieder man van ons is goed (bis)
 Voor een paar dier lompe moffen,
 't Mag gezeid zijn zonder boffen,
 Ja voor meer nog als het moet !
 En de Vlaming met de waal
 Al verschillen ze van taal,
 Strijden dapper hand in hand,
 DOOD of VRIJ voor Belgenland !

III

Duitschlands Keizer, O ! wat ezel,
 Had gedacht dat 't Vlaamsche leger
 Iets verwant aan Germaansch bloed (bis)
 Willig voor zijn legerscharen
 Baan zou ruimen, maar barbaren,
 Schopt de Vlaming met den voet ! (bis)
 Uit ons Belgisch vrijen grond,
 SCHNELL HERAUS du Schweinehund !
 Weet g' het niet sinds eeuwen lang,
 België duldt geen vreemden dwang !

IV

Aan den YZER wordt gestreden
 Voor der menschheid recht en vrede.
 « DOOD of VRIJ » zoo klinkt het rond ! (bis)
 't Bloed der Walen en der Vlamen,
 't Fransch en 't Engelsche te samen
 Stroomt voor 't recht op Vlaandrens grond !
 Duldt geen vreemde dwingelandij.
 Belgen buigt niet vecht U vrij !
 't Klinke luid uit aller mond,
 Vlaamsche Leeuw en Franchimont !!

V

'k Zing voor Belgen die 't verdienden
 Gaarne lof, eilaas mijn vrienden,
 Hier dient thans iets meer gezegd (bis)
 Is 't een plicht een held te roemen
 Lafaards moet men durven doemen ;
 Openbaar hun pleit beslecht !

Activisme, Woekerij,
Land- en mansverraderij,
Wie 't ook weze Vlaam of Waal
Hang hem aan de schandepaal !
Qu'il se nomme Flamand Wallon
Traître vil voilà son nom !

VI

Aan ons hoofd staan twee banieren
Hier de LEEUW der Vlaamsche Fieren,
Là le coq des fiers Wallons, (bis)
Drapeau Belge et Roi en Tête
Nos soldats que rien n'arrête
Bayonnette sur le canon (bis)
Font l'assaut, chaque brave pioupiou,
Tue son boche au premier coup !
C'est à qui Wallon Flamand,
Eventra le plus d'Allemands !

O. Provost.

3

DE PRUIS.

I

Wie reisde als vriend eens België rond? - DE PRUIS.
Wie heeft geteekend 't vreeverbond? - DE PRUIS.
Wie greep met wapens naar België's eer
En riep « laat door of 'k trap u neer! »? - DE PRUIS.

II

Wie riep hoovaardig « GOTT MIT UNS? - DE PRUIS.
Wie plundert kerken van steen en brons? - DE PRUIS.
Wie brengt zoo schandlijk wreed en valsch
Ons priesters en zusterkens om den hals? - DE PRUIS.

III

Wie sprak gedurig van « KULTUR »? - DE PRUIS.
Stak Leuven en Reims in vlam en vuur? - DE PRUIS.
Wie is 't die vrouwen en oudjes slacht,
En kindjes klein in 't bloed versmacht? - DE PRUIS.

IV

Wie ging dineeren in Parijs? - DE PRUIS.
Wie wordt van honger nu grauw en grijs? - DE PRUIS.
Wie zal straks wijken en bijten in 't zand,
Geen voet meer zetten in Belgenland? - DE PRUIS.

V

Wie wou regeeren door 't geweld? - DE PRUIS.
Maar vond den belg in den weg gesteld? - DE PRUIS.
Opdat de wereld nog iets gelijk,
Wie moet er versmachten in schand en slijk?

DE PRUIS.

TIPPERARY

I

Bij het binnentreden
 der gevierde Alliés
 Vergat men 't verleden
 En men danste als bébé's;
 Scheef, recht, kruppelen en mank
 't Was allemaal op den gang
 En zie, voortdurig hoorde men den zang :

REFREIN

Itselongewer totipperary
 Itselongewer tobak.
 Kreeg de keizer aan den Yzer
 Op zijnen grijzen frak.
 Schotschen, Amerikanen
 Franschozen, Engelsman
 Heeft hij daar geduimd,
 De groote arend werd daar gepluimd.

II

Die keizerlijke pinne
 Met zijn kruisen en zijn gallons,
 Hij sprak : Wij moeten winnen,
 Want « Gott ist mit uns. »
 Maar God, de oude man,
 Hij trok zich dat niet aan,
 Hij zei : « 'k vaag daar fijn mijn botten aan ! »

III

In de keizers reden
 Zoo sprak hij tot elken zwijn :
 'k wil en 't zijn mijn beden
 Duitschland moet veel grooter zijn,
 De arend fier ten strijd !
 Maar hij wordt met tijd
 Gesneden - en zijn nagels was hij kwijt.

IV

Hij kwam te beweren
 Dat hij moest ten allen prijs
 Lekker gaan soepeeren
 In de groote stad Parijs;
 Maar die souper zeer fijn
 Die moest ten allen schijn
 Toch wel bedorven of beschimmeld zijn.

V

Die zwijnhond die moest winnen
 Hij die was er bovenop
 Maar zijn groote pinnen
 Werden geschoten van zijn kop.
 Nu heeft hij bij de hand,
 Voorwaar de grootste schand,
 Want zonder pinnen trekt hij naar zijn land.

5

LIED VAN EEN ONBEKEND SOLDAAT!

I

Kent gij hem niet, die daar ligt begraven.
 Ginds waar dat kruisje staat in 't groene veld!
 Kent gij hem niet, 't is een duurb're brave.
 Die daar viel als onbekende held.
 Men kent hem niet, daar waar hij is gevallen,
 Die krijger die daar streed uit droeve plicht,
 Zijn vrouwtje zal hem daar niet komen halen.
 Neen, want ze weet niet waar hij ligt.

II

Zij weet het niet dat hij haar werd ontnomen.
 Ze beeldt zich in, dat ondanks het gevaar,
 Hij vroeg of laat naar huis zal wederkomen.
 Helaas! zijn woning is nu daar,
 Waar gij hem nooit of nooit meer zult aanschouwen,
 Waar hij verdween na een roemrijke strijd,
 Waar ge hem geen grafzuil kunt doen bouwen,
 Waar hij verdween voor altijd.

III

Ze heeft niet gezien hoe 't moordend lood hem knakte,
 Ze heeft niet gezien, die doodsbleeke tint.
 Op zijn gelaat, terwijl hij droevig snakte :
 « Vaarwel mijn vrouw, vaarwel mijn duurbaar kind !
 'k Zal mij met u aan tafel niet meer vermaken,
 'k Zal niet meer streelen uw gezichtje klein,
 Want als ge morgen zult ontwaken,
 Zult gij reeds zonder vader zijn ».

IV

En terwijl hij krampachtig z'n handen vouwde
 Lispelde hij terwijl hij stervend lag :
 « Waar is de dag dat ik mijn vrouwtje trouwde,
 Het blijde uur dat ik mijn zoontje zag » ?
 Een droeve zucht kwam aan zijn borst t' ontglippen
 Zijn brekend oog keek naar het licht der maan,
 Het bloedig schuim kwam over zijne lippen...
 Hij stierf... een zucht... en 't was gedaan!

V

Nu ligt hij ver van hen die hij beminde,
 Met wien hij vroeger zoo gelukkig was.
 Wat zouden zij niet doen om hem te vinden!
 Helaas! zijn graf is overdekt met gras.
 En met den tijd zal men hem ook vergeten,
 Als alles wederom in vrede gaat.
 Geen sterveling zal het ooit weten.
 't Lijk dat daar ligt van een soldaat.

LIED OVER ONTROW.

I

Ons soldaten gingen heen
 Voor 't vaderland trokken zij ten strijde.
 In menig gezin daar was er geweest,
 Niet te stelpen was het zielelijden.
 Tot haar man zei menige vrouw :
 « Als ge in het gevecht zoudt overlijden,
 Wees gerust, ik blijf u levenslang getrouw ».
 Een tijd nadien was zij reeds ontrouw.

REFREIN

Hoe valsch klinken soms zoete akkoorden,
 Maar meestal schoon klinken die woorden.
 Zij zijn ijdel, de echtheid daarvan is schijn,
 Daar zij meest gauw vergeten zijn.
 Zij die hun plicht hebben gekweten
 Worden helaas! toch gauw vergeten,
 Zoowel van de rijken als den werkerstand
 In 't vrij gevochten Vaderland.

II

Eene vrouw ontving bericht
 Dat haar man was beroofd van zijn leven,
 Bij 't doen van zijn plicht. Met betraand gezicht
 Riep zij « Ik zal het nooit overleven »;
 Kort daarna bracht men haar weer
 Den trouwring van haar man zoo verheven.
 Zij lag in d' armen van een wellustig heer,
 Neen, zij dacht aan haar man niet meer.

III

Wat mij spijt is dat men vergeet
 Ook al reeds ons dappere invaliden.
 Ja dat doet mij leed. In 't begin, ik weet,
 Wilde men hen al wat goeds aanbieden.
 Rijdt men verder heen en weer
 Men wilde hen zelfs geen plaatsje aanbieden,
 In trein of tram gaat men zelfs niet eens op zij
 Voor hen, dit is lafhartig voor mij.

IV

Wat ook al vergeten wordt
 Dat zijn toch wel de soldatengraven.
 Hun leven was kort, hun bloed werd gestort
 Tot ons redding; denkt steeds aan die braven.
 Strooit steeds bloemen op hun graf
 Voor hen die moedig voor ons 't leven gaven.
 Velen zijn zoo jong en nu al de wereld af.
 Duitschers, gij verdient een groote straf.

AAN HET ZIEKBED VAN HUN KIND.

I

Ziekelijk was hij van in zijn kinderjaren,
 Mager, tener, bleekjes als was.
 Menigmaal hoorde men de dokter verklaren
 Dat het een algemeene zwakte was,
 Dat hij, Willem nog zou kunnen genezen,
 Dat wist hij heel goed en beweerde altijd
 Dat er voor geen sterfgeval was te vreezen,
 De ziekte van 't kind was slechts zwakheid.

REFREIN

Vader en moeder dankten den Heer
 Voor al zijn versterkende woorden.
 En zij zaten daar aan het ziekbéd reer
 En zongen zachtjes in akkoorden :
 « Douw, douwderiedouw, mijn lieve kleine.
 Mijnheer vreest voor geen gevaar,
 Gij zult ook niet altijd blijven kwijnen.
 Sluit uwe oogjes maar ».

II

Zoo groeide het tot zijn dertien jaren,
 Altijd nog zwakjes, maar ook stil en goed.
 Wat was het schoon met zijn krullende haren.
 Jammer dat hij toch zoo arm was van bloed.
 Maar met den dag verbeterden zijne krachten.
 Toen op zijn wangjes kwam een lichte bloos
 En de genesesheer die juist kwam te trachten,
 Die riep vol verrukking : ge wordt eene rooſ ».

REFREIN

En tot zijne moeder sprak hij dan fier :
 « Heb ik het u niet voren gelezen,
 Wacht nog een jaar drie of vier,
 Dan is hij weer volkomen genezen.
 Vrees niet al voor den dag van morgen,
 Ik zelf waak op uw zantje klein
 En zal er altijd blijven voor zorgen,
 Tot hij een man zal zijn ».

III

De dokter wist den jongeling geheel op te brengen.
 Voor Willem werd 't leven lustig en blij.
 Geen spoor der ziekte was nog te bespeuren
 En hij werd een flinke werkmán erbij.
 Daar leefde hij nu met zijn ouders tevreden,
 Toen op zekeren dag in huis kwam 't bericht,
 Dat hij op zijn twintigste jaar was getreden
 En tot soldaat-zijn hij was verplicht.

REFREIN

En tot zijn moeder sprak hij dan teer :
 « En wil voor uw zoon ook niet vreezen.
 Toekomend jaar ben ik hier weer,
 Dan zullen we gelukkig wezen ».

Maar vooraleer hij het leger kwam te verlaten,
Kwam er een oorlog met zijn ruw geweld,
En Willem moest met de andere soldaten
Naar 't bloedig oorlogsveld.

IV

Willem vertrok, onder het juichen en zingen,
Naar het slagveld waar hij stond in het vuur.
Daar de vijand ons land kwam binnen dringen
Werd hij vermoord van op het eerste uur.
Daar lag hij nu met zijn bloedeloos wezen,
Hij die in geen zestien jaar was gezond,
En eer dat hij was volkomen genezen,
Schoot men hem dood als een schurftigen hond.

REFREIN

Ziedaar het verschil der wetenschappen,
Dat gaat boven gansch ons verstand.
De eene geneest de ziekelijke knapen,
Terwijl men de andere doet slachten.
Een dokter tracht ze te herstellen
En een ander geleerde zoekt een plan
Om menschen in massa neer te vellen.
Ik begrijp er niets meer van.

8

NOOIT MEER OORLOG

Wijze : Witte Rozen.

I

Het gevaar is nu geweken,
't Is voorbij zooals men meldt :
Niets meer moeten wij nog vreezen,
't Is voorbij 't oorlogsgeweld.
Hoeveel lange, bange uren,
Steeds in angst voor oorlogswee,
Onrukt van vader, broers en zonen,
Bracht die tijding met zich mee.
Maar deze angst is nu voorbij
En iedereen die zegt met mij :

REFREIN :

Wij willen nooit meer oorlog,
Nu niet, noch in 't verschiet ;
Doch wij willen enkel vrede,
Anders vragen wij niet.

II

Daarom volk'ren aller landen,
Reikt elkaar de broederhand,
Dan slechts kan er vrede wezen
Door een trouwe vriendschapsband.
Met geweld zal niemand winnen
Wat met vrede werd gebouwd.
Ieder kan tevreden wezen
Als men maar op God vertrouwt.
Daarom roep ik nog luidkeels weer :
Wij willen nooit een oorlog meer !

OP 'T GRAF ONZER VRIENDEN.

(zangwijze Credo v. d. landman).

**Bij het fusilleeren van 3 Thieletsche
sploenen in dienst van het Belgisch leger.**

I

Breng hulde en eer aan onze Vlaamsche helden.
O ! volk van Thielt vergeet hun weldaad niet.
Zij vielen niet in strijd op d'oorlogsvelden
Waar men den vijand vlak in d'oogen ziet,
Maar omdat zij hun Vaderland beminden,
En 't Duitsche slavenjuk den val bezweerden
Zoo wierden zij gevonnist, tusschen blinden
Te recht gesteld te Gent gefusilleerd !

REFREIN :

Zij stierven met den kreet op hunne lippen :
Wij sterven voor ons land
Door beulen van Duitschland !
Maar uit ons graf zal nog ons geest aanstippen :
Zal vallen in het slijk.
Dat eens uw keizerrijk (2 maal)

II

Met doodsgevaar bedreigd door landverraders,
Ze wisten dat doch hielden immer stand,
Want 't Vlaamsche bloed dat vloeide door hun aders
En 't was een plicht voor 't heil van 't Vaderland.
En zij trotseerden alle hinderpalen,
Den dood die hen elk oogenblik afwacht.
Hun doel : het was de grenzen aan te vallen
Met tang en ladder bij een duistere nacht.

III

Zoo hebben zij voor land en volk gestreden
Tot dat de dag van de verklikking kwam.
Voor 't vrij bestaan, den marteldood geleden,
Een eeuwigen roem verdient hun gulden naam.
Aan hen onz' dank, hun nakroost steeds gedenken
Dat is ons plicht, zij hebben 't ook gedaan,
Hun vrouw en kinderen onzen bijstand schenken.
De liefde voor hun land die bracht hen in 't getraan.

IV

En ook ik wil een loflied voor hen zingen
Doch vind in 't brein geen woorden ooit genoeg.
Wij allen zijn 't is waar, ook stervelingen,
Ons vrienden dood helaas dat was te vroeg.
Hun heldendaad die mag men nooit vergeten,
Versier hun graf met bloemenkransen schoon ;
Zij hebben trouw als een soldaat gestreden
Voor 't Vaderland, voor 't Volk en Vorstenkroon !

IK VLOEK DEN OORLOG

I

De oorlog, de oorlog is het snoodste verraad
 Wel ooit tegen het mensdome misdreven,
 Waar dood, waar vernieling in tweegevecht gaat
 Met het opbouwend werk van het leven.
 De oorlog die vloek ik uit gansch mijne ziel,
 Ik minne mijn volk... doch geen moordenaarsstiel!
 Daarom schreeuw het luide, geef kracht aan het lied:
 De oorlog is moorden en dat doen wij niet.

II

De oorlog, de oorlog steeds akelig en wreed
 Wiens sluwheid geen mensch kan doorgronden,
 Waar niemand, geloof mij, de diepte van weet
 Van het lijden aan den oorlog verbonden!
 Hoe het leven verkracht wierd door moordend geknal!
 Daarom schreeuw het luide, geef kracht aan het lied:
 De oorlog is moorden en dat doen wij niet.

III

De oorlog, de oorlog is dat nu de bloem
 Die koepelt op ruim twintig eeuwen?
 Geplukt door de lafaards die hunkerden naar roem,
 Bij het bloed onzer jeugdige leeuwen?
 Is dat nu de vrucht die de beschaving ons biedt?
 Ik leefde liever in 't wild waar geen mensch ooit ons ziet,
 Want dan is zoo een wereld die de oorlog vereert,
 Een oorlog een misdaad die den mensch onteert.

IV

Waarom al dat lijden, waarom al dat leed,
 Kan de oorlog niet worden bestreden?
 't Zij gril van Koning of Keizer hoe wreed,
 Kan dit schrikkelijkste kwaad niet vermeden?
 Geloof mij, dat kan, dat zal en dat moet.
 Legt samen uw kracht en uw moed,
 En slingert samen in het gelaat van de wereld uw lied
 De oorlog is moorden en dat doen we niet.

V

En gij, stoere meisjes hier uit 't Vlaamsche land,
 Steunt, vrouwen, ons edelste streven.
 En als gelijk vroeger de oorlogsklok tampt
 Laat dan de moed u niet begeven.
 Maar treedt dan vooruit, zoo beslist en kordaat,
 Uit plicht en uit liefde, in gelid staat paraat,
 Om uit te bazuinen uw kracht en uw lied:
 De oorlog is moorden en gaan zult ge niet!

11

AAN DEN IJZER.

I

Zie aan den IJzer wordt men zot,
 Daar houdt men met service den spot ;
 En denkt niet dat men daar nog heeft,
 Ja, als men orders geeft.
 Men houdt daar waarlijk republiek
 En de gradés die schreeuwen hen ziek ;
 En als men spreekt van een korvée,
 Dan gaat er niemand mee,
 Want van soldaat tot officier,
 Dat heeft er zijne zwier.

REFREIN :

Twintig maanden zijn wij in den slag,
 Strijden voor ons vlag,
 Zonder dat men eenen duitscher zag.
 Ja, bij dagen en nachten,
 Wij, Belgen, houden hier de wacht,
 En de duitsch die lacht :
 « Wacht ! Ik zal nog eens gaan bombardeeren :
 Krik ! Krik ! Boem ! Boem ! Boem !
 Zij gaan de retraite kommandeeren. »

II

In den abri daar vindt men mest,
 Voor beddegoed is dat nog best.
 De ratten houden er fatsoen
 En veel luizen kunt gij er opdoen.
 Een oude pispot dient tot stoof,
 Een baionnet voor houtgekloof.
 Voor eten krijgt g' een doos plata,
 Een half zuur brood, voilà.
 En 't water wordt u uit de gracht
 In uw gamel gebracht.

REFREIN :

Voor tafel neemt men zijne knie,
 Als men schrijft naar Mie.
 Wij zijn dat leven hier gewend,
 Wij zijn zoo kontent.
 En als wij soms niet weten wat doen,
 Hewel, men slaapt tot bij den noen.
 Wij moeten ons toch niet geneeren :
 Krik ! Krik ! Boem ! Boem ! Boem !
 Al zitten wij in de mizeere.

III

Ja, op ieder weegje ligt daar een plank,
 En valt g'er, ge zijt mank.
 Een stap vooruit, twee achteruit...
 En lap, ge valt er in dat slijk.
 En als gij dan wat verder gaat
 En bevend voor dat brugje staat,
 Pas zet ge er den voet dan op...
 Of lap, ge valt er in dat sop.
 Ge valt in 't nat, met kop en gat
 Gelijk een waterrat.

REFREIN :

Zoo moet ge dan de wacht opgaan
 En in den regen staan,
 In een tranchée, vol stinkend slijk,
 Aan den IJzerdijk.
 En denkt niet dat het ons verveelt,
 Dat men met ons speelt,
 Want moest de IJzer soms gaan loopen :
 Krik ! Krik ! Boem ! Boem ! Boem !
 Dan moesten wij dat nog bekoopen.

IV

Ja, wij zijn met ons vijf in onzenabri,
 Zoo leven wij als « bons amis. »
 Een ieder weet er zijnen stiel,
 't Is aardig hoe men samenviel.
 De Strop die is couvreur gebracht,
 De Schele levert de plata,
 De Slinke weet van tijd noch uur,
 Maar hij verzorgt het vuur.
 De Dikke is nu op korvée,
 Zijn vriend Jan, wel hij is ook mee.

REFREIN :

Zoo leven wij hier al te samen
 Fier op onze vaan.
 Al speelt men soms op zijnen teen,
 Wij blijven toch bijeen.
 Wij zijn 't huishouden goed gewoon
 En ziet, vindt gij dat niet schoon ?
 Maar het zal niet lang meer blijven duren :
 Krik ! Krik ! Boem ! Boem ! Boem !
 Wij gaan er al de Duitschers buiten zwieren.

12

MARIE ELISABETH SCHRAPNEL

I

De avond is daar
 Zoo donker en zwaar.
 Het oorlogsrumoer is nu zwijgend.
 't Is stil overal,
 Geen dondergeknal
 Langs heuvels, langs bergen en dal...
 En toch ziet men daar iets bewegen,
 't Is een kind alleen, gansch verlegen.
 En een soldaat op de wacht
 Hoort de droeve klacht
 Akelig in den nacht.
 - Kindje lief : sprak de brave soldaat,
 Zeg mij, wie zoekt gij hier nog zoo laat ?

REFREIN :

Met traantjes in haar blauwe oogen
 Sprak de kleine gansch bewogen :
 - Moeder ligt hier onder 't puin van ons woon,
 Klaagde 't kindje op droevigen toon, -

En vader is bij de soldaten,
Ik blijf hier alleen gansch verlaten ;
Nochtans ik ben braaf,
Ik deed nooit iemand kwaad,
Red mij toch, o brave soldaat. -

II

O kindeke klein,
Gij baart mij veel pijn -
Zoo sprak de soldaat medelijdend.
Mijn arme bloed,
In uw tegenspoed
'k Weet niet hoe ik u helpen moet.
't Is nacht en de streek is verlaten,
Hier zijn slechts kanons en soldaten.
Hier wandelt overal de dood,
't Gevaar en de nood
Zijn hevig en groot.
Wat zal ik, kindje voor u doen ?
Vraagt hij en drukt haar menigen zoen.

REFREIN :

Het kindje omhelst hem zoo teeder
En 't roept toch zoo roerend alweder :
Laat mij niet alleen, o brave soldaat,
God beloone uwe edele daad,
Laat mij aan uw zijde blijven,
'k Zal braaf zijn en mij niet doen bekijven...
Met een kinderlach
Ziet zij hem smeekend aan...
Op zijn wang rolt menige traan.

III

De ure die slaat,
Een ander soldaat
Komt hem op zijn nachtwacht vervangen.
Nu gaat hij gezwind
Met het lieve kind
Tot waar hij zijn makkers vindt.
Van als zij de kleine ontwaren
Doen zij allen blijde gebaren ;
En elke soldaat schenkt vol gloed
Een kusje zoo zoet
En wat lekkergoed.
Eene stem roept : Makkers, luistert wel,
Zij heet Elisabeth Schrapnel.

REFREIN :

Nu juichen de brave soldaten,
Zij weenen, zij lachen, zij praten.
Zij streelen het kindje verheugd en verblijd.
Al hun zorg is aan haar gewijd.
En elk wil een kusje haar geven
Van liefde is zij steeds omgeven.
Nu wordt zij gestreeld
En gekust en bemind,
En genoemd : het lief oorlogskind !

OORLOG AAN DEN OORLOG.

Tekst : M. Zwaab.

I

Volkeren der aarde, uw zonen
 Willen slechts in vrede wonen.
 Weg met mooie veld van eer!
 Nooit, neen nooit geen oorlog meer!
 Weg met leugens over d'helden
 Die kreveerden op de velden.
 Aan den woesten oorlogsbrand
 Offert men de jeugd van 't land.
 Duizend en duizende slaven
 Liggen naamloos nu begraven.
 't Is of zucht hun stemme zacht :
 « Zie wat u den oorlog bracht ».
 Want nooit bracht geweer
 Aan de volkeren eer,
 Maar wel den dood.
 Neen nooit geen oorlog meer!

II

Volkeren der aarde, uw zonen
 Willen slechts in vrede wonen.
 Leeft zooals ge leven moet,
 Mest de velden niet met bloed.
 En wilt gij als menschen leven,
 Doet dan wat er staat geschreven :
 Dompelt nutteloos niet in rouw
 Uwe kinderen en uw vrouw.
 Volkeren, gij marionnetten,
 Zult gij u dan nooit verzetten,
 Laat het niet door uw harten gaan,
 Doet den oorlog oorlog aan.
 Want nooit bracht geweer
 Aan de volkeren eer,
 Maar slechts den dood.
 Neen nooit geen oorlog meer!

DE GEWONDE SOLDAAT

I

Hoort ginds het daveren der kanonnen,
 Zoo wijd van ons en 't klinkt zoo klaar,
 Dan weer een vliegenier met bommen,
 Verwoestend gansch een menschenschaar.
 Een man valt uitgeput van krachten
 Op 't eereveld, zijn blik zoekt rond.
 Terwijl hij daar zoo ligt te smachten,
 Komt toch een woord uit zijnen mond.

REFREIN :

Ach ! vrouw en kinderen klein,
 Voor u wil ik hier lijden.
 'k Gevoel maar weinig pijn,
 'k Denk reeds bij u te zijn.
 Getroffen op 't slagveld,
 'k Dank toch den Albehoeder
 En dan nog een vaarwel
 Aan zuster en aan broeder.

II

Daar komt een koetse aangereden
 En weggevoerd wordt deze held,
 En niemand denkt aan eene bede
 Voor hem die viel op het slagveld.
 Toch zal hij weldra zijn genezen,
 De wond is groot maar er is troost,
 En weer roept hij, 't is reeds bewezen,
 Voortdurend op zijn vrouw en kroost.

III

Maar wat komt er weer te gebeuren,
 Zijn toestand betert niet voorwaar.
 De pijn zal hem ten grave sleuren,
 Voor hem is reeds het afscheid klaar.
 Toch denkt hij steeds aan hen die hij minde,
 Voortdurend zweeft iets voor zijn geest.
 Hij vraagt naar zijne vrouw en kinderen
 En stervend spreekt hij heel bedeesd :

SLOTREFREIN :

Vaarwel mijn vrouwe zoet
 En mijne lieve kinderen.
 'k Schenk u een laatste groet
 Al voor ik scheiden moet.
 En denkt dan steeds aan mij
 Zoowel als in 't verleden,
 Vaarwel duurbaarste pand,
 'k Sterf voor het vaderland.

EEN LAATSTE VAARWEL

I

Vaarwel, geliefde braven,
 Wij zien u nimmer meer.
 Gij ligt ginds lang begraven,
 Ver van uw huisje teer.
 Gij zijt vol droefheid heengegaan
 Maar toch met het hart vol moed.
 Wij stortten menig bittere traan
 En smartelijk was de laatste groet.

REFREIN :

Gij hebt voor 't vaderland
 Uw goed en bloed verpand.
 Gij zijt als moedige helden gestorven
 En hebt lof en roem van allen verworven.
 Gij waart uw plicht getrouw,
 't Bracht ons in wee en rouw.
 Wij richten allen naar u eene bée,
 Vaarwel en rust in vrée.

II

De plicht riep u ten strijde
 Met gansch de legerschaar.
 Hoe droevig was het scheiden,
 Het land was in gevaar.
 Gij liet uw dorp, uw huis, uw schat,
 Gij zijt moedig henengesneld
 Om ginder in een verre stad
 Te sterven als een dappere held.

III

Vaarwel gij heldenscharen
 Die zijt de wereld af.
 Vaarwel gij martelaren,
 Rust zacht in 't kille graf.
 Menige roos, menige bloem
 Plukken wij tot een schoonen krans,
 Verkonden 't nageslacht uw roem,
 Uw glorie, uw eer, uw glans.

SLOTREFREIN :

Vaarwel gij heldenschaar,
 Trotseerders van 't gevaar,
 Gij zijt van ons voor eeuwig gescheiden,
 Gij zult voortaan ons leven niet verblijden.
 Vaarwel en rust in vrée,
 Gij draagt ons harten mee.
 Gij hebt uw bloed en uw leven verpand
 Voor 't lieve vaderland.

LIED VAN DEN OORLOG

I

Robert trok op als soldaat
 En Elza zijne lieve zielsvriendinne,
 Zij zei « Houd u goed,
 Verlies geenen moed,
 Ik zal u dan nog meer beminnen ».
 Hij gedroeg zich als een held
 En hij streed in de Belgische rangen;
 En op korten tijd
 Voor zijn dapperheid,
 Werd hem 't eerekruis toegeleid.

REFREIN

Maar Elza, alleen en verlaten,
 Dacht aan den toestand der soldaten.
 En zij bekleog zich met getraan
 En ging om ze bij te staan.
 Als ziekenverpleegster aangenomen
 Is zij op het slagveld gekomen.
 En zij verzorgde daar menig soldaat
 En zij werd beloond om die daad.

II

Zij was reeds drie maanden in dienst
 En zij kweet hare taak zonder schromen.
 Voor haar moed en vlijt,
 In zoo menig strijd,
 Had zij 't eerekruis bekomen.
 Zekeren nacht op het oorlogsveld,
 In dien wreeden slag van de « Drie Grachten »
 Liep zij moedig rond
 Waar zij ter stond
 Gestadig gekwetsten vond.

III

Rond één uur al van den nacht
 Hoorde zij iemand kermen en klagen.
 Met groot medelij
 Ging zij nader bij.
 Zij was lijk versteld en verslagen.
 't Was Robert haren minnaar.
 En hij bekende ook zijn vriendinne.
 Een einde kracht
 En schier in onmacht,
 Werd hij naar 't gasthuis gebracht.

IV

Zoo tusschen leven en dood
 Lag Robert daar omtrent reeds twee weken.
 Zijn zieken toestand
 Verdwijnt naderhand,
 Hij kan zich bewegen en spreken.
 Hij vroeg aan den generaal
 Of hij Elza die heldin mocht trouwen.
 Hij hoorde hem aan
 En zeer voldaan
 Werd dit verzoek hem toegestaan.

SLOTREFREIN

Daar Elza was Robert genegen
 Werd hun huwelijk daar ingezegend.
 In de ziekenzaal
 Was de Generaal
 Met zijn staf
 En hij ga.
 Hun samen net kruis van eeren
 En kwam hen met vriendschap vereeren.
 Sedert de oorlog voor goed is gedaan
 Leven zij in liefde voortaan.

17

VLUCHTERSMAANDAG

door Van Aalst, Waregem

I

Wat mag dat zijn... dit vreemd gerucht
 Dat plots mijn oor komt treffen ?
 't Lijkt stemmen die zich in de lucht
 Vol angst en wee verheffen.
 'k Loop kijken wat er omme gaat
 En 'k zie een drom van lieden,
 Die weg en weder langs de straat,
 Al huilend henen vlieden :
 Vlucht en haast u maar,
 Vlucht, de Duitsch is daar !
 Hij spaart noch mans, noch vrouwen,
 Noch jongelingen, noch ouwen.
 Vlucht dus al te gaar,
 Vlucht de duitsch is daar.

II

Die wreede maar wordt in een stond
 Door iedereen vernomen.
 Elk springt op straat en kijkt in 't rond,
 Doch ziet geen duitschers komen.

De vlucht alras wordt algemeen,
 Elk ziende de andren loopen
 Loopt ook, niet wetende waarheen
 Noch in welk gat gekropen.
 Loop en haast u maar,
 Roept elk tot elkaar !
 Ja, loopt met rassche stappen
 Wilt ge aan zijn woede ontsnappen.
 Loopt dus al te gaar,
 Loopt de duitsch is daar.

III

De straat wordt stil gelijk een graf,
 Eenieder zit verlegen...
 De eene in het strooi, de andre in het kaf
 Of tusschen raap of koolen.
 Er zijn er zelfs die 't einde raad
 In eenen bak zich stoppen,
 En vragen aan hun kameraad
 Het deksel toe te kloppen.
 Kloppe, Kloppe maar,
 Bak en scheel te gaar,
 De duitsch ag hij me zitten
 Zou op zijn lans me spitten,
 Klop mij uit 't gevaar,
 Klop, de duitsch is daar.

IV

Er zijn er ook die in het gat
 Van eenen duiker kruipen
 En van het drek en 't stinkend nat,
 Van kop tot teenen druipen.
 Geen een van hen die rept een woord,
 Elk ligt vol schrik te luistren
 En is er een die 't zwijgen stoort,
 Aanhoort men toornig fluisteren :
 Zwijg, gij babbelaar !
 Zwijg, de duitsch is daar.
 Want valt gij in zijn klauwen,
 Het zou u deerlijk rouwen.
 Zwijgt dus al te gaar.
 Zwijgt de duitsch is daar !

V

Geen duitschers ziende, is iedereen,
 Uit zijnen polk gekropen.
 En zeer beschaamd, met rassche schreên
 Weer in zijn huis gesloopen.
 Men zegt dat sinds dit schalksch geval,
 Er veel bezopen mannen
 Des nachts nu zingen overal
 Als 't wijf haar zaag komt spannen :
 Slaap en ronk nu maar,
 Slaap de duitsch is daar.
 Want bleeft gij langer tuiten,
 Hij hoorde u wel van buiten,
 Slaap en ronk nu maar,
 Slaap de duitsch is daar.

LIED DER BANNELINGEN.

REFREIN :

Wij moesten gewonnen
 Ja, ons droevig lot
 In die fransche Ardennen,
 Op een donker kot.
 Wij hadden niet veel
 Van rijst of meel,
 Ik zeg het rechtuit,
 Wij moesten ermede vooruit.

I

De duitschers zijn toch wel barbaren.
 Ziehier hoe wij hebben gevaren.
 Elkeen was goed thuis,
 Niemand had geen kruis.
 Doch ziet dien vervloekte pruis,
 Hij deed ons naar Kortrijk vertrekken.
 De zakken al op onze nekken,
 Zoo kwamen wij aan.
 Menig liet een traan
 Als hij moest hengaan.

II

Tot Kortrijk dat kon nog al schikken,
 Wij hadden van thuis nog te slikken.
 Doch op eenen nacht,
 Op het onverwacht
 Wierden wij daar weggebracht.
 Als dieren, ge moet het niet vragen,
 Allen in 'nen beestenwagen.
 Zoo reden wij heen,
 Den ganschen nacht
 En daarbij nog geheel den dag.

III

Des avonds kwam men ons te lossen,
 Bij ons was een troepke albossen, (1)
 Zoo kwamen wij aan
 Met een soldaat vooraan,
 Tot men aan een streke kwam.
 De deuren die waren vol gaten
 En 't was toch zoo koud op de straten.
 Ja 't was er zoo koud
 En zeker vaste waar :
 Zonder eten gaan slapen in 't hout.

IV

Nu 's morgens kregen wij den café
 En 's middags dan ook onzen diner.
 Van alles niet veel,
 Van honger zagen wij scheel.
 Na tien dagen kwam men ons te betalen,
 Dan zegde d'officier al pralen
 En met een beslag,
 Wie had zulks gedacht ?
 Gij krijgt 30 Pfennig per dag.

(1) Boches : moffen.

V

's Morgens meldé men ons : Antreten !
 Doch jammer genoeg weer geen eten.
 Zoo trokken wij voort
 Al zeer verstoord
 Al naar een ander oord.
 En verder kwam men ons te lossen,
 Bij ons bleven weer twee albossen.
 Dan sprak de officier :
 Mannen niet gebald,
 Gij wordt goed verzorgd en betaald.

VI

Doch komen wij eens weer in Vlaanderen
 Dan zullen ook rijzen de vaandelen
 Dan is het weer pluïs,
 Niemand heeft geen kruis
 Dan bij vader en moeder thuis.
 Dan zullen wij allen eens klinken
 En lustig een goed glaasje drinken,
 En daar zijn wij,
 Wij, mannen weer vrij
 En verlost van die dwingelandij.

19

DE LOOPERSDAG

REFREIN :

Men hoort langs wegen en straten
 Niets dan klachten en wee :
 't Zijn de deutsche soldaten,
 Zij nemen al 't mannevolk mee.
 Men wordt gekoord en gebonden,
 Gesleurd langs hier en langs daar;
 Men hoort uit alle monden :
 Wat een vreeselijk gevaar !

I

Als men gedenkt den loopersdag
 Al van het jaar veertien,
 Dan schiet men zeker in een lach,
 't Was geestig om te zien.
 Ja, jong en oud en ook getrouwd,
 Iedereen was op de vlucht ;
 Want geheel ons België was benauwd
 Al van dien deutschen bucht.

II

Ik zag daar eerst een man in 't zweet
 Hij liep zoo rap, zoo snel.
 Men vroeg hem hebt gij pijn of leed
 Of scheelt iets aan uw vel ?
 Gij zult gauw zien, zoo sprak hij vlug,
 'k Mag geen minuut stilstaan,
 'k Loop met mijn schoenen op den rug
 Anders had 'k ze aangedaan.

III

Wat verder kwam er daar nog één,
 Hij was in doodsgevaar,
 Bevuild, beslijkt van kop tot teen
 En rechte stond zijn haar.
 Als men hem zei : loopt toch zoo niet,
 Voor u is geen gevaar.
 Hij sprak : 't staat op mijn voorhoofd niet
 Dat ik ben zestig jaar.

IV

Een garde aanschouwde ook dat spel
 Met 't wapen in de hand
 En zei : komt iemand aan mijn vel,
 Dan tuimelt hij in 't zand.
 Hij dacht ik ben er toch nog jong
 En ook nog lang en fijn,
 En gauw met eenen grooten sprong
 Zal ik van voren zijn.

V

Maar al met eens hij hoorde een stem
 die riep : ach vriend, komt hier !
 Anders wij zitten in de klem,
 't Was eenen herbergier,
 Ik ben wel dik maar als gij wilt
 Dees duikerke is nog groot,
 En legt maar uw horloge stil,
 Haast u wat sapperloot.

VI

Uit de stad kwam een loodgietersgast
 Naar 't duitsche volk hier zien,
 Maar al meteens hij was verrast
 Als hij zag al die liën.
 Bijkans nu thuis ziet wat abuis
 Trok men hem verder mee,
 En hij rap als eene muis
 Liep weder naar de stee.

VII

Men was aan 't werken bij 'nen boer
 Al met de dorsmachien.
 Men hoorde al dat groot rumoer
 En iedereen liep zien.
 Maar vrienden 't was daar ook gedaan
 Als men hoorde 't gerucht,
 't Machientje bleef alleene staan
 En elk was op de vlucht.

VIII

Ja, vrienden, 't was op 't onverwacht
 Dat zulks hier kwam geschiën,
 En sedert heb ik nagedacht
 Wat toch dit moest bediën.
 Ik meen dat 't een voorzegging was
 Dat men moest Frankrijk in,
 Dat men moest loopen bij ons ras,
 Anders 't kon niet zijn.

**LIED GEDICHT DOOR DE DEERLIJSCHEN
ZIVIELARBEIDERS**

REFREIN :

Ouders lief, ge moet daarom niet treuren,
Want ik denk het zal niet lang meer duren.
Ja, wij zijn nu allen kameraden
En wij zullen malkander niet verlaten.

I

Hoort vrienden komt eens aan
En blijf daar maar wat staan.
Ik zal u zingen een lied
Van hetgeen er is geschied.
Deerlijk wierd vermaand
Om op de plaats te staan,
Zij hebben ons gevangen
En naar de kazerne gebracht,
Daar een dag en eenen nacht
En dan naar Sedan gebracht.

II

Hier is het niet te pluis,
Veel beter was het thuis
Of hier in die barakken,
Wij slapen op strooizakken.
Er is geen doen meer aan,
Wij moeten overal meegaan
En willen wij ons niet geven,
Ja het koste toch ons leven.
Maar als wij zijn weder vrij
Dan zijn wij verheugd en blij.

III

Om 4 ure gaat de trompet,
Wij moeten om koffie gaan.
Hebben wij gedaan met eten
Wij worden op het land gesteken,
En met 4 uren gaan...
Dan krijgen wij ons spaân
Dan gaan wij hard gestoord,
Allen in 'nen groep voort.
Is dat toch geene schand :
Graven maken voor den vijand !

IV

Als wij zijn g'arriveerd
Dan is de soep gereed,
De raapkoolen en beeten
Dat mogen wij opeten.
Een vierde van een brood
En ze krijgen ons nog niet dood.
Dan werd de marmelade in een lepel gedaan.
't Is te weinig om te leven
en te veel om dood te gaan.

DROEVIG LOT ONZER BROEDERS

REFREIN :

Mijn lieve kameraden,
 Maakt daarin geen verdriet.
 Laat ons lachen en praten,
 't En is voor eeuwig niet.
 In 't korte trekken wij weder,
 Al te zamen verheugd,
 Daar leven wij wederom beter
 In ons huisje vol vreugd.

I

Wat dat men in het jaar zestien
 Hier allen kwam te zien.
 't Is ongehoord. 't is toch wreed
 Wat dat hij met ons deed.
 Hij nam de mannen van ons land,
 Niemand bood tegenstand.
 Zoo kwamen wij gansch afgemat
 te Kortrijk in de stad.

II

Zoo kwamen wij aan de Pereboomlaan,
 Daar stond een groot gebouw.
 Wij zijn daar treurig ingegaan,
 Wij zaten in de klauw.
 't Was al gezang, gevloek, getier,
 Dat duurde gansch den nacht.
 't Een legde zich hier, en 't ander daar
 Maar niemand sliep daar zacht.

III

Vaartwel broeders en zusters teer,
 Vaartwel liev'ouders zoet,
 Vaarwel gij ook mijn hartedief,
 Schept allen goeden moed.
 En gij mijn dierbare vrienden al
 Die ik verlaten moet,
 Gedenkt ons dikwijls altemaal,
 Dat doet ons hartjen zoet.

IV

Dat duurde zoo drie dagen lang.
 Men liep trap op, trap af.
 Men kreeg koffie voor onzen drank.
 Hij was ook niet te straf.
 Daarmee wat brood met confituur
 En soep op 't middaguur,
 En 's avonds ook weerom koffie
 't Was opgeschept daarmee.

V

Den avond van den derden dag,
 Er was geen maneschijn.
 Zij dachten dat het niemand zag
 Ze deden ons naar den trein.
 Wij zongen van den Vlaamschen Leeuw,
 Dat ging den Duitsch te bij.
 Maar al meteens gaf hij een schreeuw :
 Vervloekte zwijnerij.

VI

Zoo kwamen wij in Brussel aan
 In 't midden van den nacht.
 Vandaar is hij weer aangegaan,
 Wie had dat ooit gedacht ?
 Hij reed met ons de Walen in,
 Door bergen en door dal.
 Wij dachten waar mag het toch zijn
 Dat hij ons voeren zal.

VII

Zoo kwamen wij in Frankrijk aan,
 't Was nu dat 't spel begon.
 Daar zag ik eene groote zaal,
 Wij moesten binnengaan.
 Wij zaten in d'Ardennenstreek,
 Wel zestig uren wijd,
 In hoek en bergen en in dal,
 Aan wildernis gelijk.

VIII

Daar moesten wij aan 't werken gaan
 In kleine compagnie.
 De duitsch gebiedt ons op de baan,
 Wij moesten naar St-Jelie
 Ons werk was aan de hooimachien
 De duitsch die tierde « Laus »
 Schnell arbeiten ! Gott sacrament
 Und Donnerwetter heraus. »

IX

Daar stonden raapkoolen langs de baan,
 Eenieder nam zijn deel.
 Dan in een pot gereed gemaakt
 En eten dat men deed.
 Die raapkoolen smaakten zoo goed
 Als 't huis een goeë patat.
 Wat dat den honger toch al doet,
 Wij vielen op ons gat.

**LIED DER BURGERS
GEDWONGEN TOT DEN ARBEID.**

I

Wij zitten nu hier als slaven,
Oud en jong en toch zooveel braven,
Wat hebben wij nu toch misdreven
Om zoo te leven en alles kwijt ?
Vrouw en kinderen moesten wij verlaten,
Weerstand noch klacht kon niet baten...
Ver van huis weggevoerd,
Alle harten steeds ontroerd,
Wat zal men met ons lieden doen ? !

REFREIN :

Werkers, geen en moed verloren,
Onzen keer zal ook wel komen.
Hebt geduld en maakt toch geen verdriet,
Blijven duren zal het niet.

II

Naar de groeven werden wij gedreven
Door hagel, wind en regen,
Door bergen en door dalen.
Ja zonder dralen en steeds vooruit,
Ook door bosschen en door velden
Stapten wij als ware helden,
Met het brood op onzen rug,
Hier en daar ook al een zucht,
Ja vrienden, dat was voor ons geen klucht.

III

In die groeven daar moesten wij zwoegen,
Hier en daar elk in zijn ploegen ;
Zwaar werk moesten wij daar verrichten,
Ja zonder zwichten, in groot gevaar.
Kloeke en ook zwakke gezellen
Moesten zich aan dat werk gewennen,
Wij deden dit dan ook met moed
Maar met geen te grooten spoed.
't Was immers voor ons niet al te goed.

IV

Voor ons voeding wat kregen wij te eten !
Dat is niet het zal immers vergeten.
's Morgens wat brood met wat marmelade,
Een weinig vet of ook wat visch.
's Avonds soep of liever water,
Daarmee mochten wij dan gaan slapen,
Dat was loon al voor ons werk.
Is dat niet een weinig sterk ?
De honger volbracht dan ook zijn werk.

V

's Avonds trekken wij dan weder te zamen
Langs die stille en klimmende bergen.
De honger die was aan het kwellen,
Ja, ware gezellen dat is een last.
Ook door koude en door sneeuw
Moesten wij maar verder henen,
Naar ons kwartier stappen wij,
Daarom waren wij toch blij,
Maar waren daar ook niet vrij.

**UIT SEDAN.
OVER DE WITTE HANDEN.**

I

Ziet gij daar dat heerken floreeren,
Met vrouwengeslacht amuseeren,
Hij heeft geld en gaat op den zwier,
Dagelijks maakt hij veel plezier.
Zijn vader heeft daarvoor gezwoegen,
En nu verbrast hij in de kroegen,
't Erfdeel dat zijn vader hem liet,
Maar werken doet hij niet.

REFREIN :

Hij heeft schoone witte handen,
Die zijn g'arrangeerd,
Hij heeft schoone witte handen,
Met ringen gepareerd ;
Ze rieken naar porte-sigaren en wijn,
Maar ik zeg het rechtuit
Dat die handen van lafaards nu zijn.

II

Ziet gij daar die rijke kapoenen,
Wegvluchten met al hun miljoenen,
't Is oorlog, zij steken van kant
Naar een rustig, onzijdig land.
En laat de vijand bombardéeren,
En veel arme menschen kreveeren,
Later komen ze weer gewis,
Als 't gevaar geweken is.

REFREIN :

Z'hebben schoone witte handen,
Die zijn gesoigneerd,
Z'hebben schoone witte handen
Met ringen gepareerd.
Ze rieken naar goud, oorlog doet hen geen pijn.
Maar ik zeg het rechtuit,
Dat die handen van lafaards nu zijn.

III

Ziet gij daar die arme snullen
Met roggebroom hun mage vullen,
De arbeid heeft hen gansch afgemat,
De honger staat op hun bleek gelaat.
En zij die zwoegen voor die heeren,
En g'heel hun leven misereen,
Die heeren vergaren schatten geld
En de werkmán wordt niet geteld.

REFREIN :

Ziet eens naar die handen,
Die zijn niet gesoigneerd.
Ziet eens naar die handen,
Die zijn gansch bezeerd.
Ze rieken naar smart, naar honger en pijn,
Maar ik zeg het rechtuit,
Dat die handen van werkmenschen zijn.

VI

Ziet gij daar die dappre soldaten
 Wanneer zij het slagveld verlaten,
 Zij hebben den vijand geveld
 En hun leven te pande gesteld.
 Ze zijn niet als die laffe rijken
 Die van verre den oorlog bekijken ;
 Ze strijden voor hun vaderland,
 En ze stellen hun leven te pand.

REFREIN :

Ziet eens die moedige handen,
 Die zijn gansch besmeurd ;
 Ziet eens die moedige handen,
 't Vleesch is er afgescheurd.
 Ze rieken naar bloed
 Maar hun hartjen is rein,
 En ik zeg het vol gloed,
 Dat die handen van belgische soldaten nu zijn.

24

LIED OVER DE BEHANDELING DOOR DE DUITSCHERS

I

Ieder mensch zal voorzeker willen weten :
 Hoe 't in Villers hier met ons allen gaat,
 Hoe het hier gaat zoo met werken als met eten,
 Doch dat is maar in droeven staat.
 Over het werk daarover willen wij niet spreken,
 Dat doet toch nimmer een verstandig mensch.
 Al wat wij zien zijn immers droeve streken
 Die men al naar de helle wensch.
 En altijd nog is bij ons een vuige krekkel,
 Een vuile brok
 Al van een grijze rok.

II

Ons stukje brood gij zult het het zeker toch niet vragen,
 Dat niet beschimmelt voor men het opeet.
 En het breedsel dat wij krijgen alle dagen
 Is juist vet als van een oude meet.
 En de soep 'k zal het zeker niet vergeten,
 't Was in Prusseux al in een smerig nest,
 Het vuilblik had er duchtig ingezeten
 En wij aten allen om ter best
 En 't kokske lief lekte 't potje, wil 't gelooven
 Het zat er rond
 Met zijn vingers in den mond.

III

Op ons kwartier wordt het niet klaar van gansche dagen
 En de stoof is ook een aardig ding.
 En in ons bed gij moet het ook niet vragen,
 Dat ons matras is al een schaverling.
 En ons tafel zij heeft maar drie pooten,
 En de stoel het is een zonder lêen.
 De Duitschers zijn ons hier duchtig komen klooten
 Wij loopen hier toch wel een blauwe schêen
 Doch komen wij eens terug in ons lief Vlaanderen,
 Van een tot een
 Doen wij dit spelleke uiteen.

25

LIED VAN DE ZIVIELARBEIDERS.

I

In Amagne moesten wij werken
 Al aan eene ijzerbaan,
 't Was naar La Besace.
 Doch groot en klein,
 Dat kan wel zijn,
 Miste daar nu den trein.
 Daar stonden wij nu te saam
 In Le Chesne met ons kraam. Ach ja!

REFREIN

Ge hadt ons daar moeten zien staan,
 Ja zien staan, ja zien staan,
 Met ons zakken goed belaan.
 Goed belaan.
 En hier was er geene soep,
 Geene soep, geene soep.
 Maar al met groene appelen
 Waren wij kloek.

II

Zoo stonden wij nu te kraaien
 Al te zamen op de straat.
 Wij waren juist allen gaaien,
 Allen waren moe gepraat.
 Eindelijk mocht men gaan rusten
 In een staminé.
 Doch nondedjieu
 Er was geen vier
 Noch zelfs geen druppel bier.
 Doch wij waren niet vervaard
 En seffens zaten w'in den bogaard. Ach ja!

III

Eindelijk kon men aantreden,
't Was om er slapen te gaan.
Doch wat hebben wij geleden,
't Was er juist een karavaan.
Pot en pan, bezatze en ketel,
Alles moest nu mee.
En in ons bed
Was het nog pret.
En 's morgens was het al blink,
Broek en vest en schaverlink. Ach ja!

IV

Eindelijk zoo men kon merken
Zijn w'in La Besace al blij.
Hier moeten wij allen werken
Aan eene nieuwe zagerij.
Doch kon het den Heer believen
Dat het gauw was gedaan,
En dat wij saam
Al met ons kraam,
Mochten naar moeder gaan.
Dan waren wij allen vrij
En verlost van d'wingelandij. Ach ja!

REFREIN

Mochten wij naar moeder gaan,
Naar moeder gaan, naar moeder gaan!
Dan ware ons lijden gansch gedaan,
Ja gedaan.
Dan maakten wij ook veel plezier
Veel plezier, veel plezier.
En drinken allen saam dan
Veel potten bier.

VRIJHEIDSLIED

I

Wij waren al in La Besace
En werkten daar zooals de zwijn'
In bosch en meersch,
In poel en plas.
Kan dat wel mogelijk zijn?
Maar zie... opeens kwam een bericht.
Och! wat was dat een schoone dag?
't Was als een slag in 't gezicht;
Zoo op het onverwachts.

REFREIN

Dat men naar moeder mocht vertrekken
 Hopsa, hopsablij.
 Wederom de zakken op de nekken,
 Nu zijn wij weer vrij.
 Laat de anderen nu maar verder bouwen
 't Zal ons zeker niet berouwen
 Wij zullen zingen, dansen, zwieren (bis
 En drinken van de beste bieren. (

II

Onze meester dat was een sergeant
 Ach! wat was dat een aardig kraam.
 En toch was die kerel plezant,
 Elke had er zijnen naam.
 't Was dikkop, blaaskop, kale man,
 En og moest men er hooren dan.
 Men was niets waard naar zijn zin
 Dan lucht dien men ademde in.

REFREIN

't Was immer « dâmlicher kerel »
 « Faule Nation »
 Hij heeft geen kop die lompe kerel
 Om er een muts op te doen.
 Wilt gij gauw daar wat weider maken
 Of ik zal u kraken.
 Maar men hoefde niet te beven (bis
 Elkeen liet hij geheel rustig leven. (

III

Maar eindelijk is het gedaan,
 Wij mogen naar de liefste gaan.
 Wat wordt dat schoon, wat wordt dat lief
 Bij zijn hartedief.
 Nu mogen wij weer wandelen gaan,
 Gedaan is lijden en getraan.
 Gedaan is honger, ach! wat vreugd!
 Dat doet ons hartje deugd.

REFREIN

Moeder laat het broodkantje maar komen,
 't Zal er schurdig gaan.
 Of wel patatten of wat boonen
 Alles moet er aan.
 Ook een goede flesch kan ons baten
 Om den dorst te blusschen.
 Nu kan ons leven weer beginnen
 Zwig of 'k verlies al mijn zinnen.

CHANSON DES EXILES BELGES

I

Dans un village des Ardennes,
 A Villers nous étions prisonniers.
 Nos vieux parents versent bien des larmes
 Et malgré tout il fallait s'éloigner.
 Loin du pays de notre Flandre chérie,
 Nous travaillons sous le joug allemand.
 Jeunes et vieux, conscrits grands et petits,
 Il faut marcher sans cesse dans tout temps.

REFRAIN

Marchons; marchons gaiement
 Malgré tous nos tourments.
 Car nous avons l'espoir
 D'en sortir avec gloire.
 La Belgique est fière de ses enfants,
 En avant, en avant, marchons gaiement.

II

Chaque matin, nous partons à l'ouvrage
 Tantot à pied, tantot en camion,
 Nous travaillons le cœur rempli de rage,
 Car nos gardiens ne sont pas toujours bons.
 Et sans raison bien souvent ils nous frappent
 Et pour un rien nous conduisent en prison.
 Nous restons aussi froids que la glace
 Et sous les coups nous relevons le front.

III

De St. Pignons, de Villers à Cheveugis
 Nous retournons, la journée terminée.
 Chacun retourne vers son gourbis
 Pour y goûter un repos bien gagné.
 Comme repas nous avons de la soupe
 Aux haricots que l'on pourrait compter,
 Au riz à l'eau, un léger morceau de croûte,
 Avec cela ils nous font travailler.

IV

Allons, amis, faisons tout notre devoir,
 Car oui, pour nous les beaux jours reviendront.
 Les allemands quitteront notre territoire,
 Dans nos foyers alors nous rentrerons.
 Nous avons tous au cœur de l'espérance
 De retrouver nos parents vivants,
 Et enfin soulager nos souffrances
 Et saluer tous nos frères triomphants.

DE LOOPGRACHT**I**

Door ons woning
Speelt geen zonnig licht :
Toch zijn wij als koning,
In ons grooten plicht.
Land en Troon te schragen.
Op ons sterke jeugd,
En ze hoog te dragen
Is ons vreugd.

II

In den loopgracht
Draagt men menig kruis.
Engel houd op mij wacht,
Breng me eens weder thuis.
Dat het moge roemen
Ons gelukkig kroost,
Op de zegebloemen
Door ons geoogst.

III

Wapenbroeders,
Ga en keer ik niet :
Doet gelijk ons moeders,
Weent, maar treurt toch niet.
Laat ons moedig lijden,
Hopen meer en meer.
Daar waar 't recht moet strijden,
Helpt de Heer!

Kapitein Commandant Caluwé

©

DE BLINDE SOLDAAT.

R. Vandekerckhove.

I

Ik was zoo gelukkig in vroegeren tijd,
 Het leven was mij dan vol aangenaamheid,
 Gods vrije natuur lag zoo streelend voor 't oog.
 'k Zag zon, maan en sterren daar schijnen, zoo hoog
 'k Zag bot en 'k zag bloezems in lentegetij.
 'k Zag bloemekens bloeien in veld en in wei.
 En wat ik meest minne, 'k zag vrouw en 'k zag kind
 Maar thans zie ik niets meer. Mijn God!... ik ben blind!

REFREIN

Ik hoor uw' stem mijn kind, en 't herte vol verdriet,
 Kus ik uw kinderwang, maar ach! 'k en zie u niet!
 O! Vrouw, mijn hulp en troost, 'k zou geld, 'k zou schatten biën
 Mocht ik u, op deez' aard, nog éénmaal wederzien!

II

De oorlog heeft pijnlijk veel herten geraakt,
 En weduwen, weezen, verminkten gemaakt.
 Hij heeft met zijn' gassen mijn' oogen verblind,
 En maakt dat ik nu mijnen weg niet meer vind'.
 Wil ik eenmaal wand'len, ik kan niet alleen,
 Men moet mij geleiden, om 't even waarheen.
 Vergald is mijn leven, gebroken mijn hert,
 Bij vrouw en bij kind slechts is troost in mijn smert. Refrein.

III

Er staan in den geest zooveel beelden geprint,
 Maar langzaam verflauwen z'als rook in den wind.
 De tijd roofst me stilaan het beeld mijner vrouw,
 En dit van mijn knaapje blijft m' ook niet getrouw.
 De beelden van vroeger verdwijnen, vergaan,
 En laten m' alleen met mijn blindheid belaën.
 't Gezicht is m'ontnomen, die kostbare schat,
 En nooit geeft men weder wat ik eens bezat!... Refrein.

IV

Ik dwaal in het duister bij dag als bij nacht,
 En mag zelfs niet denken dat redding mij wacht.
 'k Ben hooploos bij stonden en 'k ween als een kind
 Als ik er aan denk dat mijn leed slechts begint.
 O! God van beproeving... mijn kruis is zoo zwaar,
 Mijn lijden zoo grievend, de toekomst zoo naar.
 Voor 't land mijner Vadren gaf ik het gezicht.
 O! troost mij en maakt mijn bestaan toch wat licht!

ACH VADERKE LIEF!

R. Vandekerckhove

Best door een kind te zingen.

I

Zeg, moeder, wanneer dan komt vaderken wêer,
 'k Verlang toch zoo vurig, want 'k min hem zoo zeer »
 Hoe pijnlijk doorgriefft zulks het moederlijk hert,
 Dat lijdt en dat kwijnt door een' eind'looze smert,
 « Ach! knaapje... zoo spreekt ze... mijn lieveling op aard',
 Uw vaderken stierf door het vijandig zwaard,
 Ginds, kind, rust hij eenzaam, in 't midden van 't veld,
 En is voor ons beiden, gestorven als held!

— REFREIN —

« Ach! Vaderke lief, 'k ben bij moeder zoo goed,
 Maar 'k mis u, en 'k derf u, o! vaderke zoet
 Ik speelde zoo graag op uw' wippende knieën
 Waarom toch mag ik u bij ons niet meer zien?!

II

« 'k Had vader zoo lief, 'k heb hem dikwijls gekust,
 Zeg moeder, is 't ver dat mijn vaderken rust? —
 — Neen ver is 't niet, kleine, maar 't eenzame graf
 Waar vader nu slaapt, breekt ons lijden niet af.
 — Ach! laat er mij heengaan, zeg, moederken, mijn,
 Ach! laat m'eens bij 't graf van mijn vaderken zijn?! —
 « Het zij zoo » zucht moeder « en droogt eenen traan
 Ge moogt dan met mij eens naar vaderken gaan. »

— REFREIN —

III

Bij 't nederig kruisje, te velde geplant,
 Zit moeder en zoontje, geknield in het zand.
 « 't Is hier, lieve kleine, dat vaderke ligt,
 Gestorven voor ons en uit vaderen plicht. —
 O! Vader, ik ben hier, het hert vol verdriet,
 Zeg, vaderke, spreek eens, zeg... ziet ge mij niet?!...
 't Is ik, 't is uw zoontje, ach! kom bij ons weer,
 Ons huisj' heeft noch blijheid noch zonneshijn meer.

— REFREIN —

IV

De grafsteê van vader blijft eenzaam en stom,
 En doodschen en verlaten de velden rondom.
 En moede van weenen bij 't schamele kruis,
 Komt moeder en zoontje bedroefd weer naar huis.
 't Gedacht geeft hun moed in dat vader tot loon
 Den hemel verwierf, bij een lauwerenkroon.
 « O! vaderke, waakt over moeder en kind
 En toont dat g' ons beiden nog immer bemint!

— REFREIN —

NAWOORD

In de uitgave van 1938 « Volksche Oorlogsliederen »
verschenen :

Het Soldatenkerkhof aan den Yzer
Het Lied van den Soldaat
Lied der Zivielarbeiders
Ons soldaatjes
Mijn afscheid aan Vrouw en Kinderen
De Twintigste Eeuw
Het Avondklokje
Kluchtlied over den Loopstrijd van 1914
Onder het Kanon
Oorlogslied
Lied der Zivielarbeiders « Moeders zoon »
Strijdlid onzer dappere soldaten
Lied van den Oorlog
Oorlogslied
Achter zakjes aarde
Op de kerkhoven
Het Kanon zwijgt
Lied van eene oorlogsweduwe

WERKEN IN VOORBEREIDING.

- Geschiedenis van St Lodewijk-Deerlijk.
 Nieuwe Bijdragen tot de Geschiedenis van Deerlijk.
 De Toponymie van Deerlijk.
 Zoetenaaië, de kleinste gemeente van het land.

WERKEN VAN LEON DEFRAEYE.

1. De Onbekende Soldaat. Alleenspraak.
2. Het Bedrog. Alleenspraak.
3. 'k Ben bij de Piotten. Alleenspraak.
4. 't Nieuw Sermoen van Bacchus. Alleenspraak.
5. De Geschiedenis der Kapel van O. L. Vrouw ter Ruste te Deerlijk.
6. Geschiedenis van Deerlijk :
 De Kapel van O. L. Vrouw ter Ruste.
 De Twee-eeuwsche Bedevaart naar Bottelare.
 De Cholera en de Rochuskapellen.
 De Veldkapellen en Heiligenbeelden te Deerlijk.
7. Deerlijk in Oorlogstijd (1914-1918).
8. De Kerkelijke Geschiedenis van Deerlijk.
9. Kerkhofbloemekens. (Een Krans van 7 Rouwreden).
10. Deerlijk's 2° Oorlogsboek.
11. Bijdrage tot de Geschiedenis van Deerlijk :
 Kapellekensomwegang 1933 met Eerelijst der
 Kloosterzustersinboorlingen van Deerlijk.
12. Volksche Oorlogsliederen. 1° Bundeltje.
13. Volksche Oorlogsliederen. 2° Bundeltje.
14. Rouw-en Feestkransen.

INHOUDSTABEL

- 1 De Knul.
- 2 Strijdlid.
- 3 De Pruis.
- 4 Tipperary.
- 5 Lied van een onbekend Soldaat.
- 6 Lied over Ontrouw.
- 7 Aan het Ziekbed van hun Kind.
- 8 Nooit geen Oorlog meer.
- 9 Op 't graf onzer vrienden.
- 10 Ik vloek den Oorlog.
- f1 Aan den IJzer.
- 12 Marie Elisabeth Schrapnel.
- 13 Oorlog aan den Oorlog.
- 14 De gewonde Soldaat.
- 15 Een laatste vaarwel.
- 16 Lied van den Oorlog.
- 17 Vluchtersmaandag.
- 18 Lied der Bannelingen.
- 19 Loopersdag.
- 20 Lied gedicht door de Deerlijksche Zivielarbeiders.
- 21 Droevig Lot onzer Broeders.
- 22 Lied der Burgers gedwongen tot den arbeid.
- 23 Uit Sedan. Over witte handen.
- 24 Lied over de behandeling door de Duitschers.
- 25 Lied van de Zivielarbeiders.
- 26 Vrijheidslid.
- 27 Chanson des Elixés Belges.
- 28 De Loopgracht.
- 29 De blinde Soldaat.
- 30 Ach ! Vaderke lief !

B
2019